

DESPRE NOUA DOCTRINĂ DE RELAȚII PUBLICE A NATO (3)

✎ **Maior Marian PREDOAICA¹**



II. SCHIMBĂRI NECESARE

II.4 De la pasiv la reactiv

MC 457 prevedea trei moduri de lucru pentru structurile de relații publice ale NATO: *pasiv*, *semiactiv* și *activ*. Din dorința de a dinamiza activitatea acestor structuri, MC 457/1 redenumeste cele trei moduri de lucru în *reactiv*, *activ* și *foarte activ*, subliniind astfel necesitatea abordării permanente a activității de relații publice de pe poziții dinamice.

Explicațiile care însoțesc cele trei moduri de lucru sugerează direcțiile generale de dozare a efortului, ierarhizare a priorităților, alocare a resurselor și evaluare a rezultatelor în situațiile standard întâlnite în activitatea zilnică.

Modul de lucru *reactiv* nu presupune eforturi deliberate de informare a publicului, ci activități de planificare și întocmire a unor răspunsuri la posibilele întrebări ale mass-mediei sau publicului. Probabil, ca urmare a lecțiilor învățate și cu intenția de a descuraja comportamentul pasiv, sugerat de vechea denumire a acestui mod de lucru, doctrina precizează explicit că *reactiv* înseamnă a reacționa la solicitările mass-mediei sau ale publicului și că „a nu răspunde la telefon sau a răspunde «nu comentăm» nu pot fi considerate opțiuni de folosire”.

Modul de lucru *activ* desemnează activitățile de rutină, desfășurate pentru informarea publicului și promovarea imaginii organizației, iar cel *foarte activ* descrie eforturile deliberate și semnificative de informare și promovare, desfășurate de structura de relații publice atunci când interesul publicului este ridicat, anticipat ca fiind ridicat sau dorit.

II.5 Când internetul nu mai poate fi ignorat

Spre deosebire de vechea doctrină, în care într-un singur paragraf se menționa importanța și modul de utilizare a paginilor de internet ale Alianței, MC 457/1 acordă internetului, importanța cuvenită, îi dedică nu mai puțin de cinci paragrafe și îl numește

„discutabil, cel mai puternic instrument informațional și de relații publice aflat la dispoziția structurilor de profil ale NATO”.

În primul rând, se solicită tuturor comandamentelor NATO să își planifice activități de informare a publicului prin intermediul internetului, pentru a rămâne competitiv în planul comunicării și să își construiască site-uri atractive, interactive și prin care să se poată naviga cu ușurință.

În paragraful dedicat blog-urilor și altor modalități de comunicare pe internet, se recunoaște faptul că cei care postează informații, știri sau opinii pe *web*, indiferent dacă sunt acreditați sau nu, dacă sunt sau nu bine informați, pot fi la fel de competitivi și de influenți ca cele mai repute structuri mass-media. Aceste persoane sunt implicate constant în dezbateri pe subiecte de securitate, exercitând o influență importantă asupra percepției și înțelegerii publicului față de respectivele subiecte – inclusiv față de imaginea și activitatea NATO. În consecință, se recomandă luarea lor în considerație pe timpul planificării și desfășurării activităților de relații publice.

O dovadă certă a faptului că NATO ia într-adevăr în serios noile medii de comunicare de tipul internetului este și faptul că, la sfârșitul anului 2007, după aprinse dezbateri interne, Alianța a decis să declassifice și să posteze pe diverse site-uri, inclusiv *YouTube*, material video „strict secret”, cu scene reale de luptă din Afganistan, cu scopul de a câștiga bătălia virtuală cu talibanii și susținătorii lor, surprinzător de consistent și convingători în prezentarea pe internet a succeselor obținute de ei pe câmpul de luptă real. La acea vreme, purtătorul de cuvânt al Alianței, James Appathurai, declara că NATO câștigă bătăliile la nivel tactic, dar nu se concentrează suficient la nivelul bătăliei strategice care se dă pentru câștigarea încrederii opiniei publice.² Se pare că, în momentul de față, Alianța a tras concluziile de rigoare și se străduiește să schimbe fundamental datele problemei, începând chiar cu modificarea în direcția corectă a doctrinei ce-i reglementează relațiile publice.

În aceeași ordine de idei, într-un alt paragraf al instrucțiunii MC 457/1,

se atrage atenția că accesul foarte ușor la internet al personalului NATO (aflat uneori chiar în misiuni de luptă) sau al familiilor acestuia face ca texte, fotografii și secvențe video, conținând informații importante despre operațiile, echipamentul, tacticile și intențiile Alianței, să ajungă adesea în mâinile adversarilor. În funcție de conținutul informațiilor transmise, acest lucru poate aduce prejudicii însemnate, punând în primejdie personalul NATO, fie poate sprijini semnificativ activitatea de promovare a organizației, de informare a publicului și de câștigare a sprijinului acestuia. Prin urmare, regulile pe care personalul trebuie să le respecte în comunicarea cu publicul extern, privind aprobarea informațiilor transmise, respectarea securității operaționale și decentei, rămân în continuare valabile, indiferent dacă este vorba despre presă, televiziune sau metode electronice moderne de comunicare.

II.6 Modificări mici, consecințe însemnate

O altă noutate adusă de MC 457/1 o reprezintă introducerea a două categorii de purtători de cuvânt pentru structurile NATO: purtători de cuvânt oficiali și delegați. Purtătorii de cuvânt oficiali sunt cei care, în virtutea poziției pe care o ocupă, sunt desemnați să comunice cu mass-media și cu publicul intern sau extern. În această categorie intră, desigur, comandantul și șeful structurii de relații publice. Purtătorii de cuvânt delegați sunt acele persoane care, prin specificațiile funcției pe care sunt încadrate sau ca urmare a însărcinării speciale primite de la comandant, sunt implicate în comunicarea externă și internă, adesea în calitate de experți pe anumite subiecte. Fiecare comandament NATO are obligația de a-și desemna aceste două categorii de purtători de cuvânt pentru a fi limpede cine este autorizat să joace rolul de purtător de cuvânt și cine nu. Acest fapt atrage după sine necesitatea asigurării unei pregătiri superioare în domeniul relațiilor publice pentru purtătorii de cuvânt oficiali și delegați și a unei pregătiri obișnuite în domeniu pentru restul personalului.

Încorporarea jurnaliștilor în structurile militare (*embedded journalism*) pentru a avea acces la anumite activități desfășurate de armată pe timp de pace sau în confruntări militare, care, altfel, nu le-ar fi accesibile, poate fi considerată o practică relativ nouă, consacrată în timpul conflictului din Irak, din 2003, și care poate aduce beneficii importante mass-mediei, dar mai ales organizațiilor militare. Prin urmare, dincolo de reticențele mai multor state membre ale NATO de a îmbrățișa această practică, noua doctrină a Alianței o ia în considerație, folosind termenul integrarea mass-mediei (*media integration*), și încurajează membrii NATO să permită accesul mass-mediei la operațiile Alianței și la alte activități ale NATO și să accepte prezența reprezentanților acreditați ai mass-media în comandamentele sau unitățile proprii. Autoritatea de a decide integrarea mass-mediei în structurile NATO sau de a accepta prezența jurnaliștilor în comandamentele Alianței a fost acordată comandantilor respectivelor structuri sau comandamente.

Doctrina aprobată în 2007 ușurează și procedura de anunțare a exercițiilor desfășurate de comandamentele NATO. Anterior apariției acesteia, era prevăzut ca orice exercițiu să fie anunțat public, printr-un așa-numit comunicat inițial de presă. Acest tip de comunicat trebuia să treacă printr-un proces complicat de aprobare în care erau implicate inclusiv comitetele militare și politice ale NATO. De cele mai multe ori, din cauza aprobării anevoioase, comunicatul inițial de presă ajungea să fie lipsit de importanță pentru că presa și publicul aveau deja cunoștința despre exercițiul care urma să aibă loc. Pentru a corecta această stare de lucruri, MC 457/1 delegă, în majoritatea cazurilor, autoritatea de a analiza necesitatea întocmirii și transmiterii unui comunicat inițial de presă comandamentului care desfășoară exercițiul și autoritatea de a aproba comunicatul și de a permite transmiterea lui comandamentului care l-a planificat și ordonat.

Accidentele soldate cu pagube materiale, răniurile și decesele au trezit dintotdeauna interesul mass-mediei și al publicului și au dat bătăie de cap structurilor de relații publice. MC 457/1 aduce ca noutate în gestionarea acestui tip de evenimente recomandarea ca ofițerii de relații publice ai NATO să fie printre primii care iau cunoștință – în mod ideal, chiar înaintea presei sau a structurilor de relații publice ale națiunilor membre NATO – despre situațiile soldate cu răniuri și decese în rândul personalului propriu și să încerce să informeze imediat mass-media, în vederea devansării încercărilor adversarilor de folosire a mediatizării acestor incidente pentru promovarea propriilor interese. Transmiterea informațiilor despre numele, naționalitatea, starea și detaliile personale ale celor răniți sau decedați, despre tipul de echipament distrus sau avariat, precum și despre stadiul anchetelor

afiate în desfășurare rămâne în continuare o prerogativă a fiecărei națiuni membre NATO.

O serie de alte modificări, de mai mică importanță, au fost aduse doctrinei pentru a corecta anumite lipsuri și a o adapta vremurilor actuale. Din această categorie face parte, spre exemplu, schimbarea denumirii fostelor Centre ale coaliției, de informare a presei, *Coalition Press Information Centres (CPIC)* – de tipul celor stabilite în teatre de operații, precum cel din Afganistan – în Centre NATO de informare a mass-mediei (*NATO Media Information Centres*). Această schimbare s-a făcut pentru a scoate în evidență faptul că operațiile desfășurate de NATO nu aparțin coaliției și pentru că termenul *media* a fost considerat mai cuprinzător și, deci, mai adecvat decât cel de *presă*.

III. CONCLUZII

Decizia NATO de a-și revizui și moderniza **Doctrina de relații publice** este binevenită, dacă ținem seama că este luată într-o perioadă în care evoluțiile rapide și surprinzătoare ale mass-mediei, comunicării și tehnologiei informației aruncă în desuetudine multe din prevederile doctrinei introduse cu doar puțin timp în urmă. Cine își imagina, acum câțiva ani, de pildă, că NATO – organizația destul de conservatoare și reticentă în declassificarea informațiilor secrete – va utiliza informații video strict secrete în confruntarea dusă, pe tărâmul virtual al internetului, cu talibanii și simpatizanții lor, surprinzător de specializați în promovarea propriilor interese, prin utilizarea mijloacelor electronice de comunicare?

Se pot distinge cu ușurință eforturile celor care au contribuit la elaborarea noii doctrine de a sublinia importanța deosebită pe care conducerea Alianței dorește să o dea și pe viitor relațiilor publice. Prevederea că *toate* comandamentele NATO trebuie să aibă structură de relații publice – compusă **cel puțin** din următoarele trei compartimente: ● **planificare și politici**, ● **operații media, analiză și monitorizare media**, ● **producție** (tipărită, foto și în domeniul internetului) – este un exemplu în acest sens. Sigur că timpul până când asemenea prevederi doctrinare ajung să fie puse în practică poate fi destul de lung, dar conducerea NATO dorește să protejeze și să întărească imaginea, componenta și rolul structurilor de relații publice, începând chiar de la acest nivel al reglementărilor pe care se întemeiază.

Modificările aduse doctrinei, deși relativ numeroase, nu o schimbă fundamental, însă cu siguranță o fac mai bine adaptată noilor provocări cărora relațiile publice trebuie să le facă față și, totodată, o ajută să sublinieze, suficient de clar, pentru întregul personal al Alianței, în special, pentru comandantii de la toate nivelurile, importanța deosebită pe care acestea o au în atingerea obiectivelor operaționale și strategice ale NATO.

¹ Corpul de Intervenție Rapidă al NATO din Italia, Solbiata Olona (Italia), ofițer de relații publice, maior Marian PREDOAICA; marianpredoaica@yahoo.com

² <http://www.cnn.com/2007/WORLD/asiapcf/11/28/nato.youtube/index.html>

Bibliografie

- *** – *NATO in the 21st Century*, editată de Divizia de Diplomatie publică a NATO (*NATO Public Diplomacy Division*); 1 mai 2004;
- *** – *NATO Military Policy on Public Affairs – MC 457/1*, 2007;
- *** – *NATO Military Policy on Public Affairs – MC 457*, 2001;
- Boudreau, Brett – *Highlights of the New NATO Military Public Affairs Policy*, în „*The Three Swords*”, Revista Centrului de Război Întrunit (*JWC – Joint Warfare Centre*); nr.11.